

3. Kyng J., Sun Yu, Xinning Liu. Xi Jinping's plan to reset China's economy and win back. Financial Times. 2023. January 10.

4. Qin Gang. Chinese ambassador: Where we stand on Ukraine (Opinion). The Washington Post. 2022. March 15.

5. Xi Urges Calming Crisis in Ukraine During Talks With Michel. Bloomberg News. 2022. December 1. URL: <https://www.bloomberg.com/news/articles/2022-12-01/xi-urges-calming-ukraine-crisis-in-talks-with-europe-s-michel>.

6. Очередная пресс-конференция 6 апреля 2023 г. официального представителя МИД КНР Мао Нин. МИД КНР. 2023-04-06. URL: https://www.mfa.gov.cn/rus/mfw/ce_cegw_chn/lxjzhzhdh/202304/t20230408_11056401.html.

7. Позиция Китая по политическому урегулированию украинского кризиса. МИД КНР. 2023-02-24. URL: https://www.fmprc.gov.cn/rus/zxxx/202302/t20230224_11030756.html.

УДК 341.1; 130.12

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-347-0-54>

Фальковський А. О.

ORCID: 0000-0002-2762-1021

кандидат юридичних наук, доцент,

доцент кафедри державознавства, права та європейської інтеграції

Інститут публічної служби та управління

Національного університету «Одеська політехніка», адвокат

м. Одеса, Україна

Чернявський К. В.

ORCID: 0009-0009-5633-6703

магістрант II курсу

Інститут публічної служби та управління

Національного університету «Одеська політехніка»

м. Одеса, Україна

МІЖНАРОДНО-ПРАВОВИЙ ТА НАЦІОНАЛЬНИЙ РІВЕНЬ ЗАХИСТУ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ КИТАЮ: ІСТОРІЯ І СУЧАСНІСТЬ

Ключові слова: Китай, нематеріальна та матеріальна, культурна спадщина, правовий захист, ЮНЕСКО, Конвенція про захист світової культурної та природної спадщини.

В історії сучасного Китаю був період, коли культурній і соціальній сфері було завдано нищівного удару. Культурну та наукову діяльність в межах усієї країни було практично паралізовано й зупинено. Були закриті всі книжкові магазини із заборonoю на продаж будь-яких книг, крім праць Мао.

Сьогодні Китай має доволі розгалужену систему правових механізмів для захисту своєї культурної спадщини. Розглянемо низку заходів захисту, як були впроваджені й існують дотепер. Одним із найважливіших документів є Закон Китайської Народної Республіки про культурну спадщину, який був прийнятий у 1982 році та згодом зазнав ряду поправок. Цей закон є основним правовим документом, що регулює захист і управління культурною спадщиною в Китаї [1].

Зосередимось на основних положеннях Закону про культурну спадщину, а саме:

1. Закон визначає культурну спадщину як об'єкти і явища, що мають історичне, мистецьке, наукове, етнічне й інше культурне значення для суспільства.

2. Закон встановлює механізми захисту, дослідження, реставрації та управління культурною спадщиною. Він визначає відповідальність різних рівнів влади та організацій у цій сфері.

3. Закон визначає різні категорії об'єктів культурної спадщини, такі як національні та регіональні пам'ятки, археологічні об'єкти, традиційні народні звичаї та ремесла.

4. Закон також передбачає можливість співпраці з іншими країнами й міжнародними організаціями для захисту та збереження світової культурної спадщини.

5. Законом встановлено відповідальність та покарання для тих, хто порушує законодавство про культурну спадщину, включно з незаконною торгівлею артефактами та іншими діями, що можуть завдати шкоди спадщині.

Китай є учасником ряду міжнародних конвенцій та угод, спрямованих на захист культурної спадщини, таких як Конвенція про захист світової культурної та природної спадщини, що прийнята ЮНЕСКО.

Сьогодні державні установи Китаю провадять активну діяльність зі збереження культурної спадщини. Головним завданням є підготовка нормативно-правової бази національного законодавства у сфері збереження культурної спадщини з дотриманням основних принципів Міжнародної конвенції про охорону нематеріальної культурної спадщини, прийнятої ЮНЕСКО 2003 р. і ратифікованої в КНР у серпні 2004 року [2].

Крім того, Китай бере участь в активному формуванні окремого регіонального простору з охорони нематеріальної культурної спадщи-

ни. КНР є активним учасником розробки та впровадження проекту World Heritage and Sustainable Programme (WH+ST) [3]. Цей проект передбачає розвиток культурного туризму у Азійсько - Тихоокеанічному регіоні.

У Конвенції «нематеріальна культурна спадщина» визначається як звичаї, форми показу та вираження, знання та навички, а також пов'язані з ними інструменти, предмети, артефакти та культурні простори, визнані спільнотами, групами і в деяких випадках окремими особами як частина їхньої культурної спадщини [2].

У Конвенції зазначено конкретні прояви нематеріальної культурної спадщини: 1) усні традиції і форми вираження, у тому числі мова як носій нематеріальної культурної спадщини; 2) виконавські мистецтва, у тому числі акторська гра, музикування, спів, танці та інше; 3) звичаї, обряди, свята; 4) знання і звичаї, що стосуються природи та всесвіту; 5) знання і навички, пов'язані з традиційними ремеслами.

З 1983 р., з дня заснування державної системи суспільно-наукових фондів, були активізовані наукові дослідження в галузі мистецтвознавства. Завдяки підтримці цих фондів було видано «Історію китайського мистецтва» (中国艺术史) (2006 р.), «Дослідження в галузі зображального мистецтва в Китаї в ХХ ст.» (20世纪中国美术研究) (1999 р.), «Історію розвитку китайського кінематографу» (中国电影艺术发展历史) (2005 р.) тощо. Саме посилена увага до сфери культури з боку держави впродовж 40 років реформ і відкритості сприяла формуванню нового мислення у носіїв і споживачів китайської культури.

КНР веде активну національну правову роботу з охорони нематеріальної культурної спадщини. Так, у країні діє закон «Про нематеріальну культурну спадщину» 2011 року [4].

Незважаючи на деякі тенденції, Китай є активним учасником міжнародного співробітництва. Наразі налічується близько 50 об'єктів, що перебувають під захистом ЮНЕСКО. Списки нематеріальної культурної спадщини налічують мистецтво Тай-цзи (кит. 太极拳), традиційні методи заварювання чаю (чайна церемонія), китайська каліграфія, фестивалі тощо.

У Китаї також існують національні проекти й ініціативи щодо охорони об'єктів нематеріальної культурної спадщини, що також фінансуються ЮНЕСКО. Правове поле Китаю охороняє не лише самі об'єкти нематеріальної культурної спадщини, а й суб'єктів, які здійснюють їхню охорону, «носіїв ремесла та інших форм нематеріальної культурної спадщини». Так, для таких суб'єктів китайським законодавством, згідно з повідомленням про рекомендацію представницьких спадкоєм-

ців національної нематеріальної культурної спадщини (Рекомендації про порядок висування наступників представників різних напрямів національної нематеріальної культурної спадщини) 2007 року, передбачено премію для «спеціальних охоронців або представницьких спадкоємців. На наш погляд, завдяки такій системі спадкоємці отримують матеріальну підтримку від держави, що сприяє популяризації об'єктів нематеріальної культурної спадщини. Проте правова охорона об'єктів нематеріальної культурної спадщини в Китаї не позбавлена прогалин.

Підбиваючи підсумок, можна зазначити, що Китай дійсно має дуже розгалужену та багату культурну спадщину, яка охоплює архітектурні пам'ятки, археологічні розкопки, традиції, мистецтво й інше. Це упродовж віків і до нині створює та становить унікальну і різноманітну спадщину для збереження. Серед ключових позитивних аспектів у міжнародній політиці Китаю – його відносна відкритість і глобальна культурна інтеграція. Країна активно співпрацює з міжнародними організаціями, зокрема ЮНЕСКО, у справах збереження та захисту світової культурної спадщини. Це, зі свого боку, сприяє обміну досвідом та ресурсами, адже Китай активно використовує сучасні технології для реставрації та збереження культурних пам'яток. Використання розумних технологій та інновацій може поліпшити ефективність заходів збереження унікальних пам'яток.

Література:

1. 保护世界文化和自然遗产公约. URL: http://www.gov.cn/test/2006-05/23/content_288352.htm (дата звернення: 30.11.2023).
2. Конвенція про охорону нематеріальної культурної спадщини. Прийнята 17.10.2003 Генеральною конференцією ЮНЕСКО. [Convention Concerning the Protection of the World Cultural And Natural Heritage]. URL: <https://whc.unesco.org/archive/convention-en.pdf> (дата звернення: 30.11.2023).
3. Проект ЮНЕСКО “World Heritage and Sustainable Programme”. URL: <https://whc.unesco.org/en/tourism/> (дата звернення: 30.11.2023).
4. Закон Китаю про нематеріальну культурну спадщину (2011). URL: https://www.gov.cn/flfg/2011-02/25/content_1857449.htm (дата звернення: 30.11.2023).